

УДК 347.45/47

ОБ'ЄКТ ТА ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ КОНТРАКТАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Анастасія МАРТИНЮК,

аспірант кафедри цивільного права юридичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

SUMMARY

The article provides analysis of doctrinal approaches for understanding concepts of «object» and «matter» of agreement, compares modern views of scientists on object and matter of agreement of contracting agricultural products, outlines problems of interpretation of agricultural products for purposes of agreement of contracting, determines ways of their solution and proposed ways for eliminating deficiencies in legal regulation of certain provisions of agreement of contracting agricultural products.

Key words: object of contract, subject of contract, subject of contractual obligations, subject of performance, agricultural products, agreement of contracting agricultural products.

АНОТАЦІЯ

У статті аналізуються доктринальні підходи до розуміння понять «об'єкт» та «предмет» договору, порівнюються сучасні погляди науковців на об'єкт та предмет договору контрактиції сільськогосподарської продукції, окреслено проблеми тлумачення сільськогосподарської продукції для цілей договору контрактиції та способи їх вирішення, запропоновані шляхи усунення недоліків у правовому регулюванні окремих положень договору контрактиції сільськогосподарської продукції.

Ключові слова: об'єкт договору, предмет договору, предмет договірних зобов'язань, предмет виконання, сільськогосподарська продукція, договір контрактиції сільськогосподарської продукції.

Постановка проблеми. Цивільний кодекс України відносить предмет договору до істотних умов договору, узгодження яких сторонами є обов'язковою умовою укладення договору.

Визначення предмета договору контрактиції сільськогосподарської продукції має важливе теоретичне та практичне значення, оскільки його самостійний окремий предмет вказує на відокремленість договору контрактиції від подібних договорів, адже М.І. Брагінський зазначає, що предмет будь-якого договору виражає його мету [7, с. 13]. Проте поняття «предмета договору контрактиції сільськогосподарської продукції» на сьогодні залишається однією з найбільш проблемних його істотних умов навіть серед науковців, які приділяли увагу цьому питанню у своїх дослідженнях, зокрема М.І. Брагінський, В.В. Вітрянський, О.С. Іоффе, В.І. Семчик, А.Н. Статівка, В.П. Станіславський, Я.О. Самсонова, Ю.Ю. Бакай та інші.

Актуальність теми. Варто зазначити, що питання визначення предмета будь-якого договору є досить спірним у теорії договірних зобов'язальних прав, оскільки до цього часу серед науковців відсутнє єдине теоретичне (доктринальне) розуміння понять «об'єкт» та «предмет» договору. Науковці різних часів досліджували дану проблематику у своїх працях, серед них Д.І. Мейер, О.С. Іоффе, М.М. Агарков, Т.В. Боднар, Н.С. Кузнєцова, О.В. Дзера, В.В. Луць та інші.

Мета статті: дослідити та проаналізувати юридичний зміст предмета та об'єкта договору в цілому та договору контрактиції сільськогосподарської продукції зокрема, враховуючи різні методи та сучасні наукові погляди, запропонувати власне розуміння вказаних понять, враховуючи сучасні наукові дослідження різних галузей права.

Виклад основного матеріалу дослідження. У юридичній науці існує два основних підходи з приводу розмежування предмета та об'єкта договору.

Прихильники першого підходу предметом договору визначають речі та майно. Так, М.М. Агарков предметом договору називав певну річ, з приводу якої укладається

договір [1, с. 205]. О.В. Дзера до предмета різних договорів відносить речі, слідуючи положенням Цивільного кодексу України [7, с. 100, 140, 300, 348]. Проте також вказує, що «Предметом будь-якого договору купівлі-продажу є передача певного об'єкта у власність покупця» [8, с. 284, 314, 316, 318]. М.І. Брагінський та В.В. Вітрянський зазначають, що предметом договору визнаються майно, майнові права, послуги, слідуючи при цьому позиції законодавця. Але надалі висловлюють позицію, що предмет договору становлять дії, виконання робіт, надання послуг [6, с. 417; 6, с. 80, 104, 110].

Прихильники другого підходу під поняттям «предмет» договору розуміють дії зобов'язаних осіб. Ще століття тому К.Д. Кавелін предметом договору визначив необхідні за цим договором дії, що призводять до бажаного для сторін результату [11, с. 113]. Даний підхід підтримують О.С. Іоффе, В.В. Луць, Р.А. Майданик, Н.С. Кузнєцова, Т.В. Боднар, Р.О. Стефанчук та інші.

Варто зазначити, що деякі науковці до предмета договору відносять як майно, так і певні дії або результат фактичних дій. О.А. Сурженко вказує, що віднесення майна до предмета договору можливе лише стосовно тих договорів, у яких майновий об'єкт чітко видно, а в тих договорах, де його немає (наприклад, договір доручення тощо), чи там де він чітко не виявляється, предмет договору або не згадується взагалі, або визначається не зовсім чітко. Але предмет договору завжди залишається ідентифікуючою особливістю будь-якого договору [17, с. 133].

Відсутність єдиного доктринального визначення поняття «предмет» та «об'єкт» договору на нашу думку зумовлена нормативною позицією законодавця, який предметом договору називає товар, речі, майнові права (ст. 656, 718, 760, 788, 807, 812 ЦК) та майнові інтереси (ст. 980 ЦК).

Цілком підтримуємо позицію про віднесення до предмета договору дій зобов'язаних осіб, а до об'єкта – речей, майна, результатів фактичних дій. Адже від визначення предмета будь-якого договору, як істотної його умо-

ви, залежить досягнення запланованої сторонами мети. В даному контексті доречною стане основна і важлива як в теоретичному, так і в практичному аспекті система цивільно-правових договорів залежно від юридичної спрямованості на певний результат (у літературі подібний критерій класифікації називають «принципом результату» («направленості результату») або ознакою мети договору [12, с. 77]. Варто погодитись з В.В. Луцем, який вказує, що такий спосіб класифікації договорів займає вирішальне значення як у теоретичному, так і в практичному плані, визначає систему договірних прав, зокрема систему (послідовність) розташування договірних інститутів у ЦК [13, с. 430].

Відповідно до вказаного критерію за юридичною направленістю договори поділяються на такі основні типи: 1) договори, спрямовані на передавання майна (у власність (інше речове право), у користування); 2) договори, спрямовані на передавання майна в користування; 3) договори, спрямовані на виконання робіт; 4) договори, спрямовані на надання послуг, оскільки лише така класифікація є найпоширенішою та опосередковує систему цивільно-правових договорів [4, с. 50–51]. На підставі поділу за юридичною спрямованістю В.В. Луць формує систему цивільно-правових договорів, яка охоплює всі види договорів [13, с. 430]. Наступний поділ типу договорів на його види та підвиди має лише практичне значення, оскільки визначає окремі особливості укладання, виконання і припинення договору. Тому лише віднесення дій, а не речей до предмета договору є теоретично та практично обгрунтованим, так як мають істотне значення для визначення правової природи договору в цілому. Предметом договору, як істотною умовою, з моментом досягнення згоди, щодо якої пов'язується і укладення договору, і його дійсність, мають визнаватись взаємоузгоджені цілеспрямовані дії, які повинні відображати головну сутність договору.

Варто погодитись із С.І. Шимон, яка зазначає, що предметом договору (як домовленості, юридичного факту) не виступають речі, майно. Об'єкти різних видів договірних зобов'язань можуть співпадати, тоді як предмет у кожного виду договору індивідуальний: предмет договору слугує критерієм розмежування різних видів у межах договорів одного типу. Предметом договору є основна дія (сукупність дій), яку необхідно вчинити задля досягнення мети договору. Правильно визначений предмет договору містить вказівку на каузу (юридично значиму мету договірних правовідношення) [18, с. 63].

Досить усталеною є позиція представників Київської цивілістичної школи, які слідує теорії О.С. Юффе, який виділяв юридичний об'єкт як певну поведінку зобов'язаних осіб та матеріальний об'єкт – речі або інші блага, на які спрямована поведінка учасників правовідношення [10, с. 62–63], підтримують та розвивають дану концепцію. Так, Н.С. Кузнєцова та О.В. Дзера вказують, що юридичним об'єктом зобов'язання, як і будь-яких цивільних правовідносин, визнається певна поведінка зобов'язаної особи. Наприклад, за договором купівлі-продажу юридичними об'єктами водночас виступають дії по передачі майна (які здійснює продавець) та дії по оплаті майна (які здійснює покупець), а матеріальним об'єктом виступають майно та гроші [9, с. 11]. Т.В. Боднар зазначає, що слід розрізняти «предмет договору» та «предмет зобов'язання», які за своєю юридичною природою схожі, але їх не слід отожднювати, оскільки предмет зобов'язання, що виникає з договору, не є предметом договору, оскільки «предметом договору є зобов'язання, як правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати

роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його зобов'язку; предметом зобов'язання – зобов'язок боржника вчинити зазначену дію (утриматися від неї), якому кореспондує право кредитора вимагати виконання боржником його зобов'язку [3, с. 86]. Наприклад, проводиться розмежування понять «предмет договору», «предмет договірних зобов'язань», «матеріальний об'єкт договірних зобов'язань» та «предмет виконання» на прикладі договору купівлі-продажу. Відповідно, предметом договору купівлі-продажу є зобов'язання однієї сторони (продавця) передати майно (товар) у власність другої сторони (покупцеві) і зобов'язання покупця прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму; предметом договірних зобов'язань є вчинення конкретних дій з передавання майна, його прийняття, сплати грошей; матеріальними об'єктами договірних зобов'язань є майно (товар) і грошові кошти, що їх сторони мають передати одна одній; предметом виконання за договором купівлі-продажу є майно (товар) та грошові кошти, що їх фактично сторони договору надають одна одній на виконання умов договору. Також Т.В. Боднар зауважує, що предмет виконання може і не збігатись із об'єктом зобов'язання [3, с. 86–87]. Цілком погоджуємось із даною позицією, адже в обсяг предмета договору не слід включати увесь комплекс дій зобов'язаних осіб, засоби та способи, які останні будуть застосовувати для досягнення мети договору. Достатнім буде визначити основні та ключові дії, такі як передавання товару, виконання певної роботи, надання конкретної послуги.

Також підтримуємо висновок, що предмет виконання може не збігатись з об'єктом зобов'язання, звертаючись при цьому до діалектичної філософії Г. Гегеля, який дотримувався теорії, що мета визначає засоби, а не виправдовує їх. Філософ стверджував, що засоби, до яких людина змушена вдається, залежать від мети, яку вона перед собою поставила, але використання різних засобів не завжди призводить до досягнення поставленої мети, оскільки в процесі використання різних засобів досягнення мети може не відбутись з огляду на неправильні чи «дефектні» засоби. В такому випадку буде досягнута не мета, а ціль. На прикладі договору контракції сільськогосподарської продукції буде яскраво окреслено відмінності понять «предмет договору», «предмет договірних зобов'язань», «матеріальний об'єкт договірних зобов'язань» та «предмет виконання», про що йтиметься далі.

Враховуючи вищевикладене, переходимо до безпосереднього визначення об'єкта та предмета договору контракції сільськогосподарської продукції.

Відповідно до ст. 713 Цивільного кодексу України за договором контракції сільськогосподарської продукції виробник сільськогосподарської продукції зобов'язується виробити визначену договором сільськогосподарську продукцію і передати її у власність заготівельникові (контрактанту) або визначеному ним одержувачеві, а заготівельник зобов'язується прийняти цю продукцію та оплатити її за встановленими цінами відповідно до умов договору. До договору контракції застосовуються загальні положення про купівлю-продаж та положення про договір поставки, якщо інше не встановлено договором або законом. У відповідності до ч. 1 ст. 656 ЦК предметом договору купівлі-продажу може бути товар, який є у продавця на момент укладення договору або буде створений (придбаний, набутий) продавцем у майбутньому. З позиції законодавця предметом договору контракції сільськогосподарської продукції є сама сільськогосподарська продукція. Проте з такою позицією законодавця не можна погодитись з урахуванням попередніх доктринальних висновків про об'єкт та предмет договору.

Для початку проведемо дослідження існуючих теоретичних визначень предмета та об'єкта договору контрактації сільськогосподарської продукції. М.А. Боровіков предметом договору контрактації визначає сільськогосподарську продукцію [5, с. 48–49]. При цьому вказує, що предмет договору включає умови про кількість продукції за видами, асортиментом та якістю. В.П. Станіславський, О.С. Близнюк, О.М. Батигіна, Л.О. Святченко є прихильниками віднесення сільськогосподарської продукції саме до об'єкта договору. Цілком підтримуємо останню позицію з огляду на вищевикладений аналіз наукових поглядів про предмет та об'єкт договору.

Проте серед науковців при визначенні об'єкта договору контрактації сільськогосподарської продукції досі залишаються не вирішеними такі питання:

– Яка саме сільськогосподарська продукція може бути об'єктом договору контрактації?

– Чи може бути об'єктом договору контрактації перероблена, оброблена сільськогосподарська продукція?

– Яка сільськогосподарська продукція вважається самостійно виробленою виробником?

Необхідно звернути увагу, що визначення поняття «сільськогосподарська продукція» у ЦК України і ГК України відсутнє, але воно міститься у інших нормативно-правових актах (ст. 14 Податкового кодексу України, ст. 1 Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів», ст. 1 Закону України «Про оптові ринки сільськогосподарської продукції» та ін.).

Згідно з п. 14.1.234., п. 14.1., ст. 14 ПК України сільськогосподарська продукція (сільськогосподарські товари) для цілей глави 1 розділу XIV цього Кодексу – продукція/товари, що підпадають під визначення груп 1-24 УКТ ЗЕД, якщо при цьому такі товари (продукція) вирощуються, відгодовуються, виловлюються, збираються, виготовляються, виробляються, переробляються безпосередньо виробником цих товарів (продукції), а також продукти обробки та переробки цих товарів (продукції), якщо вони були придбані або вироблені на власних або орендованих потужностях (площах) для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання.

Проте найповніше визначення закріплено у ст. 2 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України», звідки сільськогосподарська продукція – товари, зазначені у групах 1-24 УКТ ЗЕД згідно із Законом України «Про митний тариф України», якщо при цьому такі товари (продукція) вирощуються, відгодовуються, виловлюються, збираються, виготовляються, виробляються, переробляються безпосередньо виробником цих товарів (продукції), а також продукти обробки та переробки цих товарів (продукції), якщо вони були придбані або вироблені на власних або орендованих потужностях (площах). До сільськогосподарської продукції (товарів) також належать відходи, отримані при виробництві сільськогосподарської продукції (товарів), визначені у групах 1-24 УКТ ЗЕД згідно із Законом України «Про митний тариф України», а саме: органічні добрива (гній, перегній, пташиний послід, а також полова, бадилля тощо), суміші органічних та мінеральних добрив, у яких частка органічних добрив становить більше 50 відсотків від загальної ваги таких сумішей, а також усе біологічне паливо та енергія, отримані при переробці та утилізації сільськогосподарської продукції (товарів) та їх відходів (біогаз, біодизель, етанол, тверде біопаливо, у виробництві якого була використана сільськогосподарська продукція (її відходи) в розмірі більше 50 відсотків від усієї використаної продукції, електрична енергія, пар, гаряча вода тощо).

Відсутність єдиного уніфікованого визначення поняття «сільськогосподарської продукції» породжує серед

науковців протилежні погляди на ту частину визначення, де вказується про можливість її обробки чи переробки. Я.О. Самсонова тверджує, що «перероблена сільськогосподарська продукція не підпадає під тлумачення її як сільськогосподарської» [15, с. 135]. Протилежною є позиція А.В. Каравай, який зазначає, що сільськогосподарська продукція для реалізації за договором контрактації сільськогосподарської продукції може бути в первісному (сирому) вигляді, пройти первинну обробку (сировина для переробної промисловості), а також у вигляді продукції, призначеної для безпосереднього вживання. І.В. Апопій також вказує на можливість первинної обробки сільськогосподарської продукції або ж контрактації її в сирому вигляді, але науковець повністю заперечує факт переробки сільськогосподарської продукції. Частково погоджуємося з обома попередніми твердженнями, проте з певними зауваженнями.

На нашу думку, сільськогосподарська продукція може передаватися за договором контрактації у сирому, обробленому та переробленому вигляді. Не вдаючись у детальний опис процесів сільськогосподарського товаровиробництва, варто враховувати, що деяка продукція (наприклад, овочі та фрукти) підлягає спеціальній обробці з метою збереження корисних властивостей та якісного товарного стану, тому допускаємо можливість певної обробки такої продукції без зміни її призначення та відповідності умовам договору щодо якості, кількості та інших узгоджених умов договору. Згідно ч. 1 ст. 332 ЦК переробка – це використання однієї речі (матеріалу), в результаті чого створюється нова річ. Вважаємо, що перероблена сільськогосподарська продукція також може бути об'єктом договору контрактації з урахуванням таких складових: по-перше, переробку має бути здійснено на власних або орендованих потужностях виробника (сторони договору); по-друге, переробка має бути мінімальною, обмеженою та без додавання іншої не сільськогосподарської продукції, наприклад, переробка зерна пшениці в муку млином виробника сільськогосподарської продукції, переробка цукрових буряків у цукор на заводі виробника, переробка гречки у гречану крупу (зауважимо, що гречана каша швидкого приготування не може бути об'єктом договору контрактації, оскільки у процесі її переробки і підготовки до придатності для вживання використовуються різні додаткові добавки та інші речовини, які не підпадають під визначення сільськогосподарської продукції) тощо.

Подібної думки дотримується З.І. Носова у питанні віднесення сільськогосподарської продукції, вирощеної (виробленої) самим виробником, що не виключає можливості її переробки у господарстві виробника власними силами і засобами саме до об'єкта договору [14, с. 7].

Слушною є позиція В.М. Єрмоленка, який пропонує відносити до сільськогосподарської продукції всю сирину продукцію культурного рослинництва, тваринництва та рибиництва, одержувану від сільськогосподарської діяльності, а також продукти її первісної переробки, здійсненої безпосередньо її виробником. Не є сільськогосподарською продукцією переробки сільськогосподарської сировини підприємств переробної промисловості [8, с. 61]. Адаже саме останнє речення буде основною рисою, що відрізняє перероблену сільськогосподарську продукцію від продукції переробної промисловості, оскільки для цілей договору контрактації сільськогосподарська продукція може бути перероблена чи оброблена залежно від потреб контрактанта. Якщо контрактантом виступає переробне підприємство, то об'єктом договору буде сільськогосподарська продукція в чистому (не обробленому і не переробленому) вигляді. У тому випадку, коли контрактантом буде заготівельник або інший одержувач, то для його потреб сільськогосподарська продукція може бути перероблена чи оброблена. В пер-

шому випадку метою для контрактанта є отримання продукції для її подальшої переробки, у другому – контрактант буде укладати договір контракції з метою реалізації чи споживання такої продукції. Укладення договору контракції сільськогосподарської продукції, в якому сільськогосподарська продукція підлягатиме переробці чи обробці, сприятиме широкому застосуванню даного договору та дозволить зменшити кількість застосування різних видів договорів для отримання продукції бажаного виду, якості та стану. Наприклад, заготівельному підприємству для отримання яблучного соку необхідно укладати щонайменше два договори: договір купівлі-продажу яблук та договір про переробку яблук. Укладення договору контракції сільськогосподарської продукції, об'єктом якого буде вже перероблена продукція, за нашим прикладом – яблучний сік, причому з яблук обумовленого сорту, стану стиглості та інших вимог якості, таких як органічність продукції та ін., що визначені сторонами в договорі як істотні умови, значно спростить кількість вчинення юридичних дій та буде економічно та практично доцільним. Зауважимо, що в такому випадку не втрачається основна ознака договору контракції – виготовлення сільськогосподарської продукції самостійно виробником.

Приходимо до висновку, що ЦК України не слід обтяжувати визначенням поняття сільськогосподарської продукції, а необхідно лише вказати на ключові її особливості та доповнити статтю 713 ЦК України окремим пунктом наступного змісту: «Сільськогосподарська продукція для цілей договору контракції має бути вирощена, виготовлена, вироблена, перероблена або оброблена виробником такої продукції у процесі виконання договору. Переробка та обробка продукції має бути здійснена виробником власними або орендованими засобами переробки чи обробки без додавання іншої не сільськогосподарської продукції».

Розглядаючи предмет договору контракції згідно розуміння, що існувало в період виникнення договору контракції сільськогосподарської продукції (кінець XIX ст.), де предмет зобов'язання з контракції сільськогосподарської продукції на той час охоплював цілий ряд дій сторін, що з позицій сучасності виглядають «пережитками соціалістичної епохи». З боку господарства-виробника це були дії з вирощування на певній посівній площі сільськогосподарської продукції певних видів, сортів і найменувань; дії з проведення комплексу агротехнічних заходів і передачі вирощеної продукції заготівельній організації охоплювали, за загальним правилом, доставку продукції своїм чи залученим транспортом (у тому числі транспортом заготівельника, але, в будь-якому разі, за рахунок господарства) до приймального пункту заготівельної організації чи підприємства, вказаному заготівельником в «наряді на доставку продукції». Дії заготівельної організації, що склали предмет договору контракції того часу, включали: надання допомоги господарству в організації виробництва продукції (постачання насіння, забезпечення ГОСТами, проведення інструктажів), авансування, надання допомоги з доставки продукції, прийняття і оплати продукції, організацію зустрічного продажу робітникам господарства – виробника сільськогосподарської продукції продовольчих товарів [16, с. 103].

Підсумовуючи вищезазначене, предмет договору контракції сільськогосподарської продукції визначаємо як зобов'язання виробника виробити та передати вирощену, виготовлену, перероблену або оброблену сільськогосподарську продукцію заготівельникові (контрактанту), або визначеному ним одержувачеві, якому кореспондує зобов'язання заготівельника прийняти та оплатити її. До предмета договірної зобов'язання контракції сільськогосподарської продукції відносимо

конкретні дії виробника з виробництва та передачі такої сільськогосподарської продукції. Для визначення обсягу поняття «виробництво сільськогосподарської продукції» необхідно звернутися до тлумачного словника, оскільки нормативне визначення на сьогодні відсутнє. У законі України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» (втратив чинність 20.03.2015 року) містилось єдине законодавче визначення поняття «виробництво», відповідно до якого виробництво (виготовлення) – діяльність, пов'язана з випуском продукції, яка включає всі стадії технологічного процесу, а також реалізацію продукції власного виробництва. Академічний тлумачний словник української мови містить таке визначення: виробляти – виготовляти що-небудь, робити якісь речі, предмети і т. ін.; виконувати певну кількість роботи [2, с. 473]. Отже, виробництво, в свою чергу, може включати дії з вирощування, виготовлення, вилову, виготовування, переробки чи обробки продукції. Наприклад, виробництво такої сільськогосподарської продукції, як зерна пшениці, потребує додаткового здійснення великої кількості дій виробника (підготовка посівної площі, посів насіннєвого матеріалу, обробіток, догляд за рослинами для отримання продукції, обумовленої договором якості та кількості, збір урожаю), які необхідні для вирощування контрактованої продукції; передача зерна заготівельникові чи визначеному одержувачеві також може включати певну кількість дій зобов'язаних осіб (наприклад, перевезення продукції транспортним засобом виробника до обумовленого місця призначення або через посередників). У свою чергу, прийняття та оплата продукції може включати в себе дії заготівельника з надання транспорту виробнику для доставки продукції з поля (з безпосереднього місця вирощування) на склад виробника або в обумовлене договором місце (на практиці найчастіше це франко-склад покупця) тощо. Додатковим обов'язком заготівельника має бути зобов'язання надавати допомогу у виробництві контрактованої продукції (наприклад, за потреби надавати садівний, насіннєвий матеріал, надавати технічну та іншу допомогу виробнику). Матеріальним об'єктом договірної зобов'язання контракції сільськогосподарської продукції є сільськогосподарська продукція, визначена сторонами у момент укладення договору контракції з відповідними вимогами щодо виду, якості та кількості. Предметом виконання договору контракції є: 1) передавання боржником кредиторіві відступного (грошей, іншого майна тощо) або 2) сільськогосподарська продукція, яка фактично передана на виконання умов договору контракції, оскільки, враховуючи таку особливість договору контракції, як виробництво сільськогосподарської продукції, під впливом природних явищ та кліматичних умов, а не лише технологічного виробництва та людського фактору, сільськогосподарська продукція може не відповідати очікуваним та передбаченим у договорі умовам щодо якості, виду чи іншим вказаним вимогам. У тому випадку, якщо контрактант погоджується на прийняття такої сільськогосподарської продукції, то об'єкт договору відповідно змінюється. Таким чином, сторони погоджуються на зміни в динаміці договірної зобов'язання на стадії його виконання.

Висновки. Об'єктом договору контракції сільськогосподарської продукції є сільськогосподарська продукція, яка самостійно вирощена виробником такої продукції у процесі виконання договору контракції. Сільськогосподарська продукція для цілей договору може піддаватись обробці та переробці силами та засобами виробника без використання додаткових складових (не сільськогосподарської продукції), які можуть стати невід'ємною частиною такої сільськогосподарської продукції. Під поняттям «предмет договору контракції

сільськогосподарської продукції» слід розуміти зобов'язання сторін договору з виробництва та передачі з однієї сторони, отримання та оплати сільськогосподарської продукції – з іншої, а сукупність взаємних цілеспрямованих дій осіб спрямовані на виробництво та передання виробником об'єкта договору, а також прийняття та оплату продукції заготівельником.

Список використаної літератури:

1. Агарков М.М. Избранные труды по гражданскому праву: в 2 т. / М.М. Агарков – М.: ЦентрЮрИнфо, 2002. – Т. 1. – 452 с.
2. Академічний тлумачний словник української мови в 11 томах. – Том 1. – 1970. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/vyroblyaty>.
3. Боднар Т.В. Виконання договірних зобов'язань у цивільному праві. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 272 с.
4. Боднар Т.В. Договірні зобов'язання у цивільному праві (заг. положення): навч. посіб. – К.: Юстініан, 2007. – 280 с.
5. Боровиков Н.А. Договор контрактації сільськогосподарської продукції. – М.: Юрид. лит., 1971. – 176 с.
6. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право // Книга первая. Общие положения. – М.: Статут, 2002. – 848 с.
7. Брагинский М.И. Договорное право // Книга третья: договоры о выполнении работ и оказании услуг / М.И. Брагинский, В.В. Витрянский. – М.: Статут, 2003. – 1055 с.
8. Єрмоленко В.М. Сільськогосподарська продукція як аграрно-правова категорія / В.М. Єрмоленко // Підпр-во, гос-во і право. – 2006. – № 6. – С. 58–62.
9. Зобов'язальне право: теорія і практика / О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова, В.В. Луць та інші; за ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 912 с.
10. Иоффе О.С. Обязательственное право / Избранные труды. – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2004. – Т. III. – 511 с.
11. Кавелин К.Д. Права и обязанности по имуществам и обязательствам в применении к русскому законодательству. Опыт систематического обозрения / К.Д. Кавелин. – СПб.: Тип. М.М. Стасюлевича. – 1879.
12. Корецкий А.Д. Договорное право России. Основы теории и практика реализации. – 77 с.
13. Луць В.В. Сучасна кодифікація договірних прав в Україні: здобутки і проблеми // Вісник академії правових наук України. – № 2 (22). – № 3 (34). – Харків, 2003. – 430 с.
14. Носова З.И. Договоры о закупках сельскохозяйственной продукции: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 – «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право / З.И. Носова. – М., 2002. – 24 с.
15. Самсонова Я.О. Договір контрактації винограду // Проблеми законності: академічний збірник наукових праць / Мін. освіти і науки Укр.; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2009. – Вип. 103. – С. 132–139.
16. Станіславський В.П. Правове регулювання насінницької діяльності в Україні: монографія. – Х.: Право. – 2006. – 160 с.
17. Сурженко А.О. К вопросу о предмете договора в гражданском праве / О.А. Сурженко // Проблеми законності: респ. міжвідом. наук. зб. / відп. ред. В.Я. Тацій. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2002. – Вип. 53.
18. Шимон С.І. Об'єкт та предмет договору і цивільного правовідношення: нотатки до наукової дискусії // Юридична Україна, № 4. – 2011. – С. 58–63.